

# Gazette van Iseghem

## INSCHRIJVINGSPRIJS:

Voor een jaar . . . . . 3,25  
Voor 6 maanden . . . . . 1,75  
Voor 3 maanden . . . . . 1,00

Voorop te betalen.  
Men schrijft in bij den  
Drukker-Uitgever

## J. DE BUSSCHERE-BONTE

opvolger van J. DOOMS

Roussellarestraat  
en in alle Postkantoren.

Verschijnende

Elken Zaterdag.

BEKENDMAKINGEN:

0,15 c. den regel.

Rechterlijke aankondigingen:

0,50 cent id.

Aanbevelingen 0,25 c. id.

Een uittreksel der Affichen bij den drukker van dit blad gedrukt, wordt onvergeld tweemaal in de Gazette overgenomen.

GODSDIENST, MOEDERTAAL, VADERLAND

## De Burgers hebben geschoten!

Overal waar de duitsche troepen gruwelen pleegden, verschoonen zij zich met te zeggen: *De burgers hebben geschoten*.

De stad Visé is bijna gansch vernield, een groot getal burgers wierden doodgeschoten, vrouwen en kinders op eene laffe manier van 't leven gebracht, omdat *de burgers geschoten hadden*, en het is bekend geweest dat het de verschrikte duitsche soldaten waren die op hun eigen volk hadden geschoten.

Te Leuven, altijd onder hetzelfde voorwendsel, wierden vele praalgebouwen, waaronder de beroemde boekenverzameling der katholieke hogeschool platgebrand. Priesters, burgers, vrouwen en kinders wierden vermoord. *De burgers hadden geschoten*, en 't waren de dronken duitsche soldaten die op hun eigene makkers, uit Mechelen vluchtende, hadden gevuld.

Aerschot onderging hetzelfde lot. Meer dan 500 burgers en kloosterlingen wierden in de kerk opgesloten en naar Duitschland als krijsgangenen vervoerd, grijsaards, vrouwen en kinderen op de vlucht gedreven. *De burgers hadden geschoten*.

Ninove zou ook geplunderd en de bijzonderste inwoners vermoord geworden zijn, zonder de moedige tusschenkomst van Madame Vanderhaegen, die den duitschen bevelhebber smeekte, vooraleer tot die strafuitvoering over te gaan, een onderzoek te willen instellen. En nogmaals werd bewezen dat het smoordronken soldaten waren die een gewerschot in de straten hadden gelost.

Te Namen, wierd er in 't begin van den nacht een gewerschot gelost uit een openstaande venster door een duitsche soldaat. Seffens kwam de wacht toe, en riep: *« De civielen hebben geschoten »*.

De soldaat stond nog met zijn geweer in d'hand voor de venster. Eenige burgers hadden het gezien en bemerkten nog de rook die uit den loop van het geweer steeg. Zij vroegen aan een officier, die rechtover woonde, en ook het feit moest bestatigen, dat hij een onderzoek zou bevelen. Hij stemde er in toe; eene huiszoeking werd gedaan, er waren drie duitsche soldaten in het huis en niemand anders dan een van hen had het schot gelost. Waren die burgers niet krachtig opgekomen, de stad Namen zou ook waarschijnlijk gedeeltelijk in asch gelegd geweest zijn.

Toen de duitschers zaterdag laatst Iseghem doortrokken, wierden de voorposten aangevallen nabij de herberg « Het Stroomke » tegen Cachtm statie, waar eenige Belgische soldaten verdoken waren. Ziende dat de vijand in te groot getal was, vluchten zij weg, na hunne geweren afgevuurd te hebben, seffens beschuldigden de duitschers de burgers op hen geschoten te hebben. Dank de moedige tusschenkomst van den Heer Albert Neiryck van Ingelmunster, die zij verplicht hadden hun te vergezellen tot Rumbek, zagen zij van hunne wraak af, anders hadden wij brandstichtingen en plunderingen te betreuren gehad. Toch hielden zij verschillende personen aan die zij onder doodsb bedreigingen medevoerden — en die naderhand hun leven te danken hadden aan den aanval onzer moedige gendarmen en vrijwilligers, tegen de Duitschers, die te Zarren op eene hofstede hun kamp hadden opgeslagen.

## Het laatste verweer.

Van dag tot dag vernemen wij dat de Duitschers in Frankrijk van langs om meer in aftocht zijn en alles doet voorzien dat zij welhaast geheel uiteengeslagen in bandeloze troepen voor een groot deel door ons land zullen trekken.

Als zegepralenden vijand ging de Duitscher hier als een echt barbaar te werk; wat zal het zijn als hij in de wanhoop der nederlaag, vol nijd om de toegebrachte slagen, door den wilden schrik voor den opjagenden achtervolger bezeten, langs hier zal afkomen?

Deze aftocht is te hopen en nochtans te vreezen. Zoovele velden liggen verwoest, zooveel huizen zijn verbrand, zoovele bruggen en andere openbare werken zijn vernield dat er bijna eene halve eeuw zal noodig zijn om de geleden schade te herstellen. Moesten de Duitschers bij hunnen aftocht nog evenveel kwaad stichten, België ware gansch geruïneerd.

Wij moeten dus maatregelen nemen om deze tweede verwoesting te voorkomen en den gebeurlijken aftocht der Duitschers te keer gaan met *« het uiterste verweer »*. Elk moet zijn hoekje grond verdedigen, elk zijn have en haard beschermen tegen eenen vijand die zich in al zijne

wreedheid zal vertoonen wanneer hij op België's grond zal worden achtervolgd.

Wij moeten elke poging tot moorden, plunderen, rooven en brandstichten beletten, de boer moet den Duitscher van zijn hoeve en land afkeeren, de stedeling van zijn gebouwen en werkhuizen.

In de « Metropole » leest men dat er talrijke Belgen met het oog op den gebeurlijken aftocht der Duitschers door ons land, in het leger wenschen deel te nemen.

Onder geleide van bereidwillige oud-onderofficieren kunnen vele vaderlanders met het geweer in de handen de Vlaanderen, de Kempen, Brabant, het Walenland voor de verwoesting van den Duitschen aftocht vrijwaren. De Duitschers gebruiken in hun krijg, tot de bewaking der spoorlijnen vele landgenoten die geen uniform dragen, alleenlijk een armband... en een geweer.

De bewapening van alles wat weerbaar is in België, een *armband en een geweer*, is wellicht het uiterste en krachtigste middel dat we tegen de mogelijke en waarschijnlijk pogingen tot geweldadelen van vluchtende razende geweldenaren kunnen gebruiken.

Voor elk stuk gronds waar 't voedsel groeit, voor elk huis waar 't schouwken nog rookt, een geweer.

De regeering moet natuurlijk beslissen hoe ze de vraag tot zelfverdediging van duizenden zal beantwoorden.

Misschien denkt men aan hooger hand dat ons leger voldoende zal zijn om den aftocht te beheerschen. Doch een leger kan niet het oog houden op verspreide, ordeloze kleine groepjes. De basis van de bescherming van onzen moedergrond, ware wellicht de algemeene bewapening.

Ten andere deze algemeene bewapening vindt recht in de bepalingen van de Conferentie van den Haag, waarin op voorstel der kleine Staten gezegd wordt: « een spontaan en algemeen » verweer der bevolking wordt toegelaten, op « voorwaarde dat de wapens openlijk gedragen » en dat de oorlogswetten geëerbiedigd worden. »

## De Duitschers te Iseghem.

Tot nu toe waren er slechts tweemaal een groepje Duitsche uhlanen door de stad voorbij gegaan, iedereen met rust latende. Zaterdag laatst verging het anders. Een troep van omtrent 250 soldaten komende van Ingelmunster, kwamen rond 9 1/2 uur voormiddag door Iseghem gereden. Eenige mitrailleurzen waren boven aan de zadels vast; in 't midden reed er eene autocar waarin zich eenige personen bevonden, gevolgd van een gespan bevattende een draadloze telegraaf en ander getuig door zes peerden getrokken.

Deze soldaten waren den vrijdag langst Hulste naar Ingelmunster in aftocht op het gehucht « Doornmolen » aangekomen, verlieten den steenweg en gingen naar de hofstede van den Doornmolen afhangende, bewoond door Richard Vanden Broucke. De bewoners waren gevlucht. De Duitschers namen eenige gebouwen gevangen die zij in den aardappelkelder opsloten. Zij slachtten een zwijn en na geavondmaald te hebben, brachten zij er den nacht over. Bij hun vertrek lieten zij een briefje achter waarop er geschreven stond wat zij genomen en geëeten hadden.

Van daar richtten de Duitschers zich naar het gasthof « De Kapelle » bij de statie van Ingelmunster, waar zij al dronken wat hun lustte. Eenige soldaten gingen bij kleine winkeliers in den omtrek koussen, hemden en chocolade halen, zij vertrokken zonder betalen.

In de statie braken zij de telegraphische toestellen en richtten schade aan in de burelen.

Vooraleer de gemeente te verlaten vroegen zij aan M. Virgile Neiryck, zoon van M. Neiryck Holvoet, fabrikant, wonende bij de statie, hoeveel afstand er was tusschen Ingelmunster en Rumbek. Hij antwoordde: 7 kilometers waarop de Duitsche officier hem aanzocht de reis tot Rumbek mede te doen. Wetende dat er met dit volk niet te redeneeren viel, ging M. Neiryck mede. Intusschen kwam zijn broeder M. Albert Neiryck ter plaats. Daar hij de Duitsche taal machtig is, stelde hij voor de reis tot Rumbek met hen mede te doen in plaats van zijn broeder. De officier stemde toe, maar wilde zijn gebuur met name Maes in diens plaats medenemen. De vrouw en kinderen van Maes schreiden om hunnen vader te behouden. Mijnheer Virgile Neiryck, door medelijden bewogen, nam zijne plaats weer in. Schoon voorbeeld van edelmoedigheid en menschenliefde. Wat verder moest hij in de automobiel stappen. Mijnheer Albert Neiryck

volgde per rijwiel. Eenige soldaten gingen langst de vaart en ijzerweg om te zien of er daar geene Belgische soldaten verborgen lagen, en bezochten onderwege het wachthuisje aan de hoogebrugge van Emelghem, zij namen twee signaallantaarns die zij waarschijnlijk in de vaart geworpen hebben. Verders onderzochten zij ook de ijdele reizigerswagens die langs den ijzerenweg stonden.

Wanneer de troep Duitschers binnen stad kwam, waren er weinig of geen menschen op straat, aan deze die voorbijgingen riepen zij om de menschen schrik aan te jagen dat Ingelmunster in brand stond, en Iseghem, Kortrijk en Yper ook zouden afbranden.

Eenige personen zich omtrent het postbureau en nieuwstraat bevindende toen de Duitsche troepen naderden, verhaastten zich in de herberg « Het Paradijs » te vluchten waarvan deur en poort seffens toegedaan wierden. Den landbouwer Alidor Vanderhaeghe-Demeulenaere, wonende aan de Boschmolens, op de oude hofstede van « broer Nuttens » bleef staan, om dat soldatenvolk eens van nabij te zien. Seffens wierden zij hem gewaar zij eischten hem op, en verzochten hem hun te vergezellen.

Eenige huizen verder kwam de politie agent Henri Baes, in uniform van 't hospitaal waar hij voor dienstzaken gegaan was. Ook hij moest mede, en plaats nemen op de autocar.

Men ziet van hier de schrik die zich van de Iseghemnaars meester maakte toen zij die troepen met de vorgemelde gijzelaars verderop zagen trekken. Ideren was met angst en vreeze vervuld, vol bekommernis met hetgeen er verder met onze medeburgers ging gebeuren.

Zoo trokken onze vijanden op stap voorbij, hunne oogen stuurden hoog en laag door de vensters der huizen in alle hoeken en kanten. Niets ontsnapte aan hunnen strengen blik. Menigeen achter 't gordijn verdoken, voelde het hert hevig kloppen van schrik. Sommigen onder hen hadden een wreeden grijnsclach op de lippen en schenen genoeg te vinden angst en schrik onder de bevolking verspreiden.

Onderwege den Abele stond de troep stil bij het Patersklooster. Langst de straat braken zij de ijzerdraden die eene partij land afsluit nevens het Patersklooster alwaar zij een stond legerden. Eenige soldaten begaven zich naar het Capucijnenklooster en belden aan de poort terwijl andere met de cigar in de mond de kerk binnen traden. Een van hen duwde op den elektrischen knop nabij den biechtstoel, om een pater te verwittigen: men oordeelde over de schrik van den biechtvader, toen hij in plaats van een biechteling een Duitschen officier met pijp in den mond in de kerk zag. Intusschen drongen de soldaten in het klooster met de revolver in de hand. Den aanvoerder vroeg naar de oversten. Gij hebt vijf minuten tijd om ze te verwittigen bij mij te komen zegde hij, anders... de soldaat hield zijn revolver tegen de Paters gericht. Intusschen wierden de de paters een na een in reke gesteld onder de grootste bedreigingen.

In afwachting doorzochten de soldaten onder en boven al de zalen van het klooster tot in de minste hoeken en kanten, en vroegen indien er nergens geene Belgische soldaten verscholen waren, zij beweerden dat de paters uit den klokkolder teekens hadden gegeven. De oversten en paters logenstraffen zulks ten stelligste, en hielden staan dat zij hoegenaamd geene aanwijzingen over troepenbewegingen gegeven hadden, daar er niemand op den klokkolder toegang had. Ten slotte eischte de officier dat de EE. Paters Gardiaan en Vikaris als gijzelaars hen zouden vergezellen. Er viel niet tegen te sribbelen, de twee Paters Capucienen moesten op de automobiel bij den agent Baes, M. Neiryck en den landbouwer Vanderhaeghe plaats nemen.

De geburen daarvan getuige, waren ten uiterste verslegen. Wat zou er met die gijzelaars gebeuren? Zoovele verhalen van mishandelingen op weerloze lieden door Duitschers gepleegd had men in de nieuwsbladen gelezen!.. Wanneer en in welken staat zou men ze terug zien. Iedereen was ten hoogste verontwaardigd over de stoutmoedige aanslag. Zouden de paters het ook met den dood moeten bekopen? Wat schrikkelijk visioen...

Alzoo ging de troep Abelewaarts. Niemand was nog op straat te zien. Het zoo levendig kwartier van de Montaleux was stil gevallen, al de bewoners waren langs achter weggevlucht. Tegen Cachtm statie werd er op de Duitsche voorwacht geschoten door Belgische soldaten, die achter de melkerij nabij het « t Stroomken » verborgen zaten. Dadelijk kwam een soldaat den officier verwittigen, eene kleine groep reed langs Cachtm statie naar de vaart, van waar men dacht dat de schoten gelost wierden. Zij gingen de herberg bewoond door Lotten Vanmoen binnen, waar eenige vlaswerkers gevlucht waren die in de Mandelmeerschen wrochten en zich in den kelder der herberg verborgen

toen zij de eerste schoten gehoord hadden. Seffens moesten die werklieden te voorschijn komen, wierden afgetast en door de Duitschers medegenomen. Eenige onder hen waren barrevoets, andere droegen kloeffen. Verders drongen de soldaten in het vaarthuis waar zij Pené Declercq, vrijman en bode van het kristen syndicaat, die nu dagelijks « Het Volk » verkoopt, aanhielden. Zij beweerden dat hij een vrijwilliger was en zijn geweer in de vaart had geworpen. Declercq had schoon daartegen te protesteeren, niets baatte, hij werd met de handen op den rug gebonden en medegeleid. Bij den sasmeeester vernietigden de uhlanen het telegraafstoel en beschadigden de machienen der sas-sluisen.

Zij losten eenige kogels waarvan een meer dan 10 centim. diep in den muur drong. Na de naburige huizen afgezocht te hebben, zijn zij terug naar de Cachtmstatie getrokken.

Een werkman van Roussellare, met name Misplon, die niettegenstaande de aanbevelingen door de dagbladen gegeven, de duitsche soldaten te vluchten, wilde zijne nieuwsgierigheid voldoen en eens per rijwiel gaan zien. Hij wierd zijn velo afgenomen, de handen op den rug gebonden en nevens René Declercq geplaatst en met de andere aangehouden medegenomen.

Er werd een krijgsraad gehouden die over het lot van René Declercq en Misplon zou beslissen; met vier stemmen tegen 3 werd er beslist dat zij niet moesten gefusileerd worden; beiden wierden verder op de kar gelegd van zekeren Maes van Roussellare die zij hem onderweg ontnomen hadden.

Vooraleer de gemeente Rumbek binnen te gaan bekamen de Heeren Neiryck op hun herhaald verzoek, oorlof om te vertrekken. Zij groetten de EE. Paters en den agent Baes en spraken hun eenige woorden van meegevoel en opbeuring.

Te Rumbek sloegen de uhlanen den weg op naar 't kasteel en van daar de gravier, langs den wijk het Berdelen Kot, de Meiboom en de Ruyter alwaar zij zich uitrustten. Onderweg hadden zij een peerd medegenomen van den heer Coussement, blauwverwer te Roussellare, zij gaven in verwisseling een bon van 1500 fr te betalen na den oorlog. Van den cammion van M. Olivier-Delobelle van Roussellare, namen zij eenige pakken chocolade.

Na eenigen rusttijd aan de Ruyter wierden de personen te Cachtm aangehouden in vrijheid gelaten. Van af de Ruyter vertrokken de Duitschers in verschillende groepen waarvan er langst de Groenestraat, den gravier naar Oostnieuwkerke, West-Roozebeke en Passchendale reden.

Langst de steenweg van Meenen kwamen zij eenige priesters en burgers te gemoet die in beevaart van Dadizele terugkeerden. Zij wierden allen door de duitschers afgetast om te weten of zij geene wapens bij hen hadden; de priesters wierden daarbij nog erg beleedigd.

Een wagen, soort van cammion waarop de toestellen van den draadlozen telegraaf gevestigd waren, was in eenige oogenblikken opgesteld. Seffens waren er de buizen van 20 meters hoogte op geplaatst, men draaide aan een motor, soort van motocyclette, welke gedurende 3 kwart uur ronkte. Eindelijk vertrokken zij langs Sleyhaeghe, Staden en Houthulst naar Clecken alwaar het telegraphisch toestel voor de tweede maal in werking gebracht werd op de steenen molen van Thomas Vande-Moortele.

De bende Duitschers vernachtte aan de kruiskalside van Zarren, Eessen, Clercken, wijk Roggeveld, deels op de hofstede Zwaenepoel deels op een andere nabijgelegen hoeve in de gebuurte der hofsteden bewoond door MM<sup>r</sup> Vancoillie broeders van E. H. Pastor van Sint Hilonius te Iseghem.

De EE. Paters en Henri Baes wierden op eene vout gesloten op de hofstede Zwaenepoel; Declercq en zijn makker op de zolder. Ook de majoor die het detachement commandeerde, bracht den nacht al laar over. De eerste kregen boterhammen voor hun avondmaal, Declercq en zijn maat moesten zich met peerdebrood en water tevreden stellen. Op hun gesmeek wierden hunne handen die op den rug gebonden waren, nu naar voren gebracht, verders hadden zij nog veel van de soldaten te lijden die zakken op hun aangezicht wierpen.

Binst den nacht waren er Belgische soldaten toegekomen die de twee hofsteden omsingelden. Z. E. Pater Hugo, gardiaan der Capucienen geeft over den slag het volgende verhaal:

## Het gevecht van Eessen

't Was zondagmorgen; zond 8 ure, den 13 September we zaten gedrieën op de route in 't huis van de Wed. Zwaenepoel, Hendrik Baes, politieagent van Iseghem, P. Benedikt, vicaris van 't Capucienenklooster te Iseghem en ik.

Reeds was de motor van den auto, die ons verder moest voeren, aan 't snorren. Zeggen dat wij fel gevierd waren met ons wandelingsken



door de vlaamsche landerijen, ware wellicht overdreven: reeds hadden wij meer dan ons goeste van de wandeling in auto die wij daags te voren deden, tien geslagen uren lang, zonder afstijgen.

Nu krieg ist krieg zeggen de Duitschers, oorlog is oorlog; en geerne of noo, mede moesten we. 's Avonds te voren had de commandant ons wel verzekerd dat wij den zondag avond zouden 't huis zijn, maar er is zoo weinig noodig om een kogel te krijgen die u wandelen zendt naar de pierenwereld: één onvoorzichtig schot gelost door entwaar nen verbitterden burger dien men nooit gezien heeft, is daartoe meer dan voldoende.

Hetgeen ons te wachten stond, — die schrikkelijke vraagteekens, die benauwelijke onzekerheid — ga! ons weinig lust tot lachen; ware 't niet dat krijschen als wat kinderachtig geboekt staat, we hadden misschien gekreschen: ons gemoed was vol. Niet dat wij persoonlijk of beter lichamelijk misdaan werden! Maar die schrikkelijke onzekerheid! die gedurige angst! Niet moge roeren buiten de bedreigingen van den browsing, geen stap buiten den auto mogen zetten, zonder begeleid te zijn door twee uhlanen, en verdreigt door twee revolvers: zoo iets moet men beleefd hebben!

En immer snorkte die ongelukvoerspellende motor voort, toen opeens op een honderd meters afstand, een schot knalt, daarna een tweede, een derde, een tiental reke. Wij spraken niet, maar dachten dat burgers vermetel op de Duitschers schoten; en dan? dan was 't voorzeker met ons gedaan!...

Doch de geweer schoten herbegonnen, heftiger; geweldiger dan te voren. Dan kwam het ons voor als eene zekerheid dat niet de burgers, maar Belgische soldaten moesten slags zijn met de Duitschers.

Het gevecht duurde voort met stijgend geweld. Toen de slag een tiental minuten aan den gang was, kwam opeens de Deutsche commandant binnen gestormd. Was 't de noodmare? Gelukkig neen! Hij riep ons van de route in huis en zei: blijft hier een weinig en wacht. Hij was weg naar zijn mannen, wij zagen hem niet meer.

't Geweer vuur kwam nader... Henri Baes en ik zaten dichte gedrukt tegen het muurken van daaromtrent niet meer breed, tusschen de deur en het venster; P. Benedikt zat wat verder, naast de stoof. We hielden ons dichte geschoord: de kogels immers botsten tegen den muur en drongen dwarsdoor de pannen met vervaarlijk gerucht. Op het hof liepen Deutsche soldaten verward heen en weer; we zagen er door de openstaande voordeur der boerderij, te peerd wegvlochten, links en twee minuten later wederkeerend. Henri Baes ondertusschen had de deur wat dichter toegedaan. Opeens vliegt ze open, en daar voor ons staat een uhlman. Bedrukt beziet hij ons, zet zijn geweer neer en toont ons zijnen doorschoten pols, terwijl hij op de tafel een pakschen omwinding neerlegt; spoedig de wonde uitwasschen, de wonde verbonden den weerloozen krijger naast ons doen zitten.

Ondertusschen woedde 't gevecht buiten voort, doch 't scheen ons dat de schoten mintalrijk gelost werden. Vijf minuten later kwam een Belgisch soldaat met dreigende bajonnet binnen gestroomd, dan een tweede, een derde, een vierde, vijf, zes.

Hoerach! de slag was aan ons! Met vlamme oog vliegen ze binnen den huize, gereed den vermetelen Duitscher dien ze mochten ontwaren, met het blanke staal neer te vellen. Wij sprongen recht, we wenschten hun geluk — of 't gemeend was! — we waren gered!

Doch ziet! Hun blik valt op den Duitscher naast ons: de jongen was bleek lijk een doode. We zeiden hun dat hij gekwetst was, en wij hem verbonden hadden; oogenblikkelijk valt de woede der onzen en maakt plaats voor edel, kristelijk medelijden: dat zagen wij geerne! Toen ja, toen kwam een traan in onze oogen! Och, die dappere, die fiere soldaatjes! Echte krijgers tewege volgens het ideaal van den kristenen krijger: moedig lijk leeuwen en vervaarlijk voor den gewapenden vijand, toen ze binnenstormden, God spare mij van Duitscher te wezen! — doch meedoogend en zoetaardig voor den ontwapenden, den weerloozen tegenstander. Grote herten van jongens, die ons onwillekeurig onze beroemde helden van het jaar 1302 voor het geheugen brachten! Ze vroegen aan den gewonde of hij veel leed; op zijn bevestigend antwoord droegen ze hem zachtjes naar bed op de route en legden hem voorzichtig neer, Schoone handelwijze!

Wij priesters, we werden ondertusschen naar stervenden en gewonden geroepen; wij liepen, elk aan zijnen kant, en bestatigden eens te meer in onze kranige soldaten, waarbij veel vrijwilligers waren, dat edel, hooger gevoelen, die grootheid van herte die geen onderscheid maakt tusschen den gevallen vriend en vijand, die den vriend, in gelijken nood, — natuurlijk — 't moet zoo — eerst hulpe biedt, doch den vijand nooit aan zijn lot overlaat. Liefderijk zagen we ze, met eigen oogen, gekwetste vijanden, nu hunne beschermelingen, verzorgen lijk ze hunne eigene medemakkers hielpen en verpleegden!

De slag was geslegen en gewonnen. Wat verder op de baan naar Essen-Diksmuide, ontmoetten wij den Belgischen luitenant, fier gezeten op een prachtig zwart paard den vijand ontnomen, en met klaren, vaste stem verdere bevelen gevend aan zijne manschappen.

Proficiat luitenant, en dank U om de verlossing! Moget Gij uwe mannen nog menigmaal ten zegepraal leiden!

P. HUGO, Capucien.

Enige Duitschers werden krijgsgevangen genomen, meer dan 100 bleven op het slagveld. Voor den aanval hadden zij René Declercq en zijn maat reeds op de kar geladen om met hun mede te voeren doch zij werden door onze soldaten verrast. Het peerd van een Duitscher werd getroffen, het dier die de kar voerde had verschoten en wilde vluchten, de kar viel daardoor in de gracht en de gevangenen rolden op den grond. Daar het geslacht gedurig toenam lieten de uhlanen de gevangenen liggen en vluchten weg altijd achtervolgd door onze soldaten.

Volgens men zegt, zouden de overblijvende Duitschers langs Rousbrugge naar Frankrijk ge-

vlucht zijn alwaar zij in handen vielen der Fransche soldaten.

Denzelfden avond kwam René Declercq 't huis de EE. Paters en Henri Baes keerden den Maandag langs Middelkerke en Brugge naar Iseghem terug.

't Was hier eene algemeene vreugde toen men vernam dat de EE. Paters, Baes en Declercq door de moedige tusschenkomst onzer gendarmen en vrijwilligers, uit de handen der Duitschers verlost waren.

## De Oorlog in 't Buitenland.

Deze week zijn de kansen heerlijk gekeerd voor de Duitschers, overal wordt hun leger achteruit gedreven ondergaande groote verliezen van manschappen, krijgsvorraad en provisien. De vijand lijkt alle dagen ver achteruit zoodanig dat volgens de laatste berichten het leger zich gedeeltelijk zou terug getrokken hebben tot in de Belgische arden en in wanorend Duitsland zou ingaan.

De Russen gaan er maar altijd dapper door, de Oostenrijkers zijn bijna plat geslegen en gansche de legers vernield, deze week verloren zij 300 duizend man en meer dan duizend kannos zonder te spreken van andere krijgsvorraad die hun ontnomen werd. Het Oostenrijks leger is met onmacht geslagen.

De Serviërs rukken voort in Hongarië tot dicht bij Budapest. De Oostenrijk-Hongaarsche troepen hebben veel langs dien kant te lijden.

## De hongersnood in Duitsland.

Het gebrek van levensmiddelen is aldaar zeer groot. Al de nijverheden en handel van Duitsland liggen stil. In de haven van Hamburg zijn 1500 schepen zonder lading, de bemanning lijdt groot gebrek. De prijzen der levensmiddelen zijn aanzienlijk gestegen. De eieren worden 12 50 fr. de dozijn verkocht, boter en melk zijn er uitaanemend zeldzaam en worden voor de hospitalen opgeëischt.

In Berlijn zou de opstand uitgebroken zijn ten gevolge van het gebrek aan levensmiddelen.

## In het Oosten.

De Japaneesche troepen in Kao Cheon hebben de Duitschers verjaagd. Overal ondergaan de Duitsche legers erge verliezen.

## Twintig duizend Indische soldaten te Marseille.

Deze week zijn 20 duizend Indische troepen in de Fransche zeehaven aangekomen om zich bij de verbondene legers te vervoegen.

## Belgische Krijgsverrichtingen.

Na vier dagen vechten hebben de Belgische legers die uit de forten van Antwerpen kwamen de Duitschers groote verliezen doen onderstaan, zoodanig dat de legers die bestemd waren naar Frankrijk te gaan en reeds te Ninove, Audenaerde Ronse en omtrek gekampeerd lagen hebben moeten terug komen. Niettegenstaande het groot getal Duitschers verrichten onze soldaten waarlijk daden van heldenmoed. Eindelijk hebben zij zich terug getrokken in de forten. Hun doel bereikt zijnde was het onnuttig voort te strijden. De Duitsche verliezen zijn groot.

## IN BELGIË.

De Duitschers hebben in den omtrek van Zele op een automiel geschoten waarin Engelsche oorlogscorrespondenten gezeten waren. Gelukkig werden er geene getroffen.

**Brussel.** — De kazernen der hoofdstad zitten vol Duitsche soldaten. Zij legeren ook in het paleis van Justitie alwaar zij de grootste baldadigheden veroorzaakt hebben. De Heeren Procureur des Konings en Voorzitters der Rechtbanken, advocaten, enz. hebben hierover eene klacht ingediend bij de Deutsche overheid van Brussel. Soldaten werden afgetast en bevonden met alle slach van gestolen voorwerpen, die zij in 't pakje van Justitie gestolen hadden. Het schandelijk gedrag der Duitsche soldaten in het Justicipaleis heeft groote ontroering bij den Duitschen legerstat teweeggebracht, des te meer de Amerikaansche en andere vreemde legaten op de hoogte van het misdrijf vebraacht werden.

Verleden week zijn 2000 Fransche krijgsgevangenen naar Brussel overgebracht. Toen de treins in de statie aankwamen was de bevolking van Brussel seffens hier over ingelicht. Aan de krijgsgevangene Franschman werd er door de werklieden eten en drinken gegeven alsook lekkertijen. Toen de Duitsche overheden vernamen dat de krijgsgevangenen zulk onthaal vonden in de hoofdstad hebben zij verboden de andere treinen met krijgsgevangenen de statie te laten binnenrijden. Sedert eenige dagen worden de reizigers die met den tram rijen van Ninove naar Brussel door de Deutsche soldaten afgetast. Wie met dagbladen bevonden wordt, moet voor de Deutsche rechters verschijnen.

**Dendermonde.** — Duizende menschen brachten dees weke bezoek aan de verwoeste en verbrande stad. Ten gevolge van den wind zijn verschillende gevels der verbrande huizen in revalen, 2 personen werden dientengevolge gedood en eenige erg gekwetst. De inwoners der stad doortrekken de puinhoopen om er nog 't een of 't ander voorwerp te zoeken die misschien niet opgebrand is. Hier en daar zijn er putten gemaakt waar de lijken van gesneuvelde soldaten begraven liggen, eenen verpestenden drank uitwasemende. Overal vindt men kleederen, schoenen en wapens door de Deutsche soldaten achter gelaten.

## Gekwetsten en krijgsgevangenen.

Met den oorlog, kan het gemakkelijk gebeuren dat er, hier te Iseghem en elders, in 't ronde, gekwetsten of krijgsgevangenen worden binnen gebracht.

Het is volstrekt onbetamelijk, en wij zeggen bijna misdadig, de gekwetsten of krijgsgevangenen uit te schelden of te beleedigen. Een gekwetste of een krijgsgevangene zijn geene vijanden meer. De gekwetste moet verzorgd worden; de krijgsgevangene kan niet meer strijden. De menschlievendheid en de gezonde reden, zeggen dat wij die lieden moeten helpen en in vrede laten.

Stelt eens Vlaamsche soldaten in de plaats, die gekwetst of krijgsgevangen in een ander

land aankomen en zouden uitgescholden of beleedigd worden!

Onze christenijn, ons Belgisch karakter, ons Vlaamsch gemoed zeggen het luide, en gebiedend: **Eerbiedigt en helpt de gekwetsten! Scheldt noch beleedigt de krijgsgevangenen!** Anders handelen, het ware noch Vlaamsch, noch christen: het ware grof en onbeschoft, nog daargelaten de kwaet gevolgen welke er kunnen uit voortkomen.

## Duitschen bluf.

Verleden week bevond zich eene kleine afdeeling Duitsche troepen in eene grensgemeente van Henegouwen, op weg om hun leger in Frankrijk te vervoegen. De bevelhebber en twee officieren begaven zich ten huize van den aalmoezenier van het klooster. Daar deze geestelijke geen Duitsch sprak, verzocht hij eene kloosterzuster met die overheden te onderhandelen. Deze vroegen verfrisschend drinken en een noemaal; zij waren zeer vermoeid en uitgeput daar zij meer dan 60 kilom. hadden afgelegd, komende van Brussel.

Ik heb familieleden in Brussel, zegde de Zuster, hoe is het daar gelegen? Oh, zeer wel, was het antwoord; in Brussel is alles stil, er zijn daar niet veel reservetroepen meer, Brussel is nu geheel Duitsch. Generaal von der Goltz is Gouverneur van België, gij zijt nu allen Duitschers. — Zoo haastig niet, antwoordde de Zuster, wij zullen het einde afwachten. — 't Is zoo, zuster, gij moet er u in gedragen vervolgde de officier, op een medelijdenden toon.

En, vervolgde hij: wij gaan nu naar Parijs, wij zullen de stad geheel en gansch omsingelen dit zal ons gemakkelijk zijn, in drie weken, moeten wij er mede gedaan hebben, en dan gaan wij naar Rusland. Wij zullen niet lang moeten vechten, het is reeds revolutie in Parijs, zij hebben bijna geen eten meer en zitten reeds in de kellers vrdoken. Frankrijk is geheel ten onderen.

De zuster gebarende dat zij aan zijne woorden geloof hechtte, vroeg indien Frankrijk zijne soldaten niet meer kon betalen? Neen antwoordde de Duitscher. — En Duitsland? Is uw land rijk? — De oorlog kost ons 30. miljoen daags en wij kunnen het nog vier weken uithouden was het antwoord.

Intusschen waren zij bezig met eten, toen opeens een signaal gegeven werd en allen vertrokken.

Gelukkig zijn de Duitschers in hunne verwachtingen bedrogen, hun leger is dagelijks meer en meer achteruitgedreven en de Russen naderen stilaan Berlijn. In plaats van hongersnood en revolutie te Parijs, is het zeer te vrezen dat de revolutie in Berlijn zal uitbreken, en de nood is er reeds nijpend.

## Burgerstand van Iseghem.

### GEBOORTEN:

28. Elvire Lamiere, dv. Cyrille en Palmyre Naert, Sloore. — 29. Gabriella Allosserie, dv. Edouard en Elisa Vynckier, Kotje. — 200. Michel Geldhof, zv. Henri en Appolonia Couckhuys, Boschmolens. — 261. Margeurite Desutter, dv. Edouard en Alida Depuydt, Gentstraat. — 262. Anna Depoover, dv. Charles en Emelie Tanghe, Mandelstr. — 263. Jertrude Dejonghe, dv. Petrus en Rosalie Lecluyse, Zevecote. — 264. Brigeta Dejaeghere, dv. Constantin en Marie Houthoofd, Krekelstr. — 265. Marcel Viaene, zv. Joseph en Jeanne Aex, Krekelstr.

### STERFGEVALLEN:

153. Christina Kesteloot, 3 1/2 m. dv. Remi en Marie Baert, Krekelstr. — 159. Helena Oosthuys, 1 j. dv. Edouard en Philomena Vandamme, Gentstr. — 160. Rachel Vansteenkiste, 7 m. dv. Joseph en Ludovica Tack, Nederweg. — 161. Roger Demuynek, 4 1/2 m. zv. Florent en Elodie Consenmet, Meenenstr. — 162. Julien Maes, 5 1/2 m. zv. Michel en Pharaïde Degroote, Sloore. — 163. Anna Depoover, 3 d. dv. Charles en Emelie Tanghe, Mandelstr. — 164. Noël Vandenbroucke, 9 m. zv. Leopold en Augusta Sabbe, V d. Bogaerde-laan. — 165. Simonne Bogaert, 7 m. dv. Albert en Alida Demarré, Groote Markt.

**Het beheer der IJzerenwegen bericht eenieder dat de pakken voor de soldaten bestemd vrij zullen verzonden worden van 20 tot 23 September.**

### STAD ISEGHEM.

Den **BAKKERSBOND van ISEGHEM**, houdt er aan de bevolking mede te deelen dat de **BAKKERS** aan het komiteit **kosteloos 1000 broden geven**, om uit te deelen aan de behoeftigen van stad.

Bij hun zal men het brood welke van eerste hoedanigheid zal zijn bekomen **zonder verhooging van prijs**.

### STAD ISEGHEM.

## BERICHT.

### Aan de Heeren Schoenfabrikanten van Iseghem.

De volgende Engelsche Firmas hebben aan het Stadsbestuur laten weten dat zij verlangen in betrekking gesteld te worden met de Heeren Schoenijverheidsbazen van Iseghem voor het leveren van LEDER.

1<sup>o</sup> Oscar Moenich & Co Ltd Billiter House, Billiter street, London E. C.

2<sup>o</sup> John Morton & Son Leicester.

3<sup>o</sup> E. R. Tapp, Wellington street Northampton.

4<sup>o</sup> Hutton Shaw et Co Ltd Arthingborough (Northamptonshire).

5<sup>o</sup> Alan M<sup>o</sup> Afee Ltd, 61-68, Dukestreet, Grosvenorsquare London W.

6<sup>o</sup> Gorge Angus & Co Ltd Princes-Buildings, Dale street Liverpool.

7<sup>o</sup> David Hood, 17, Oswaldstreet, Glasgow.

8<sup>o</sup> Henry Boston & Sons Ltd Leede street, Liverpool.

9<sup>o</sup> Geo. Beecroft, Roseville, Woodland Lane, Chapel Allerton Leeds.

Voor kennisgeving,

De Burgemeester,  
Eug. CARPENTIER.

STAD ISEGHEM

Schooljaar 1914-1915

# NIJVERHEIDSSCHOOL

Burgemeester en schepenen der stad Iseghem en het bestuur der Nijverheidsschool hebben de eer het publiek kenbaar te maken dat de **inschrijvingen**, onmiddellijk gevolgd door de opening der leergangen zullen plaats grijpen te beginnen van de **Zondagen 4 en 11 October**, telkens binnen het lokaal der School van 11 tot 12 ure voormiddag.

In de school worden de volgende leergangen onderwezen:

### I. Voorbereidende afdeeling.

1<sup>o</sup> **STUDIEJAAR** — Lijntekenen, teekenen met de vrije hand, meetkundig teekenen, (oefeningen met regel en passer) meetkunde rekenkunde.

### II. Nijverheidsafdeeling.

2<sup>o</sup> **STUDIEJAAR** — Projectie teekenen, teekenen naar geometrische vormen, (eenvoudige verbindingen, oefeningen met de passer), meetkunde rekenkunde.

N. B. Het rekenen bestaat in:

1. De telling, de 4 hoofdbewerkingen op geheele en tiendeelige getallen, de voornaamste begrippen over de gewone breuken, de vierkante wortel, allerhande vakvraagstukken.

2. **Medrich stelsel**: De voornaamste begrippen op de lengtematen, vlaktematen, bouwmaten, inhoudsmaten, gewichten, munten, allerhande toepassingen en vraagstukken op deze maten en gewichten, specifiek gewicht der lichamen.

3. **Meetkunde**: Voornaamste begrippen over lichamen, vlakken, lijnen, punten, hoeken, evenwijdige lijnen, cirkel, driehoeken, studie der veelvlakke hoeken en lichamen, berekening der oppervlakte der verschillende meetkundige vlakken, bepalen van den omvang der meetkundige lichamen, allerhande toepassingen.

3<sup>o</sup> **STUDIEJAAR** — **KLAS VAN VERSIERING**: Voortzetting der lijntekening op het bord en papier, teekenen van versieringen volgens het vak waartoe de leerling zich voorbeschikt, doorsnijden van teekeningen verder tot het gebruik, teekenen en schilderen van letters van verschillende karakters met slagschaduw, nabootsing van hout en marmer, beginsels der doorklinkende.

4<sup>o</sup> **STUDIEJAAR** — **BURGERLIJKE BOUWKUNDE**: Verdeeld in twee afdeelingen van elk een jaar studie.

a. **Laagste afdeeling**: Bedrijfteekenen, omstandig teekenen op uitvoerbare groote en op schaal van cornichen, daken, deuren, ramen, trappen, algemeene bemerkingen op den trappenbouw, technische benamingen teekenen en uitslaan van trappen, enz., bedrijfsleer.

b. **Hoogste afdeeling**: Samenstelling volgens gegeven programma van grondplannen en doorsneden, samenstellen en opmaken van façaden, maken van begrotingstalen, gezondheidsleer, huishoudkunde.

N. B. 1. De bedrijfsleer bestaat in het leeren kennen der verschillende soorten van bouwmaterialen, hunne voorkomst, gebruik, afmetingen, hoedanigheden gebreken, gewicht, waarde, enz.

2. De gezondheidsleer heeft betrek op de inrichting van eene gezonde woning, de grond, bouwstoffen, orienteering, kelderingen, gelijkvloers, verdiepen, daken, koeren, putten, riolen, schouwen, verlichting, verlichting, wateren, enz.

3. De Staatshuiskunde leert kennen: het ontstaan van den rijkdom, de krachten der natuur, het kapitaal, de arbeid, de ruiling, het geld, het krediet, vrijhandel en bescherming, (verders nog) huizingen voor werklieden, algemeene spaar, lijfrent- en verzekeringskas, de verzekering in 't algemeen, de mutualiteiten, de coöperatieven, de vakverenigingen, enz.

**KLAS VAN VERWARMING en STOOMTUIGLEIDING**

Algemeene begrippen, kracht, arbeid, calorie, eenheden, schuifende verdampingswarmte, dampen, algemeene werking der stoommachines.

1<sup>o</sup> **DEEL**: Beschrijving der stoommachine, ketels, bijhoorke, toestellen der ketels, veiligheids-toestellen, berekening der verwarmingsoppervlakte, opbrengst, onderzoek der ketels.

2<sup>o</sup> **DEEL**: Beschrijving van de eigenlijke stoommachine, stoommachines met volen toevoer, stoommachines met uitzetting en eenen cylinder, condensatie, toestel om de bewegingen te regelen, leiding van den ketel en van de stoommachine, beschrijving en leiding der gaz, petrool- en benzinemotoren.

N. B. Een eindiidiploma kan verkregen worden na 2 jaren de lessen der klas met vrucht gevolgd te hebben.

### III. Handelsafdeeling. — Handelsrekenen.

Handelsdocumenten, begrippen over handelsrecht, loopende rekeningen, balans der rekeningen, vennootschappen en handelsverenigingen, liquidatie, praktische rekenplichtigheid, inrichting van een handelskantoor, wisselhandel, oefeningen op de schrijfmachines en vreemde leergangen.

N. B. Een eindiidiploma kan verkregen worden na 2 jaren de lessen der klas met vrucht gevolgd te hebben.

### ALGEMEENE SCHIKKINGEN:

Geen nieuwbeginnde leerlingen zullen na de inschrijvingen aanvaard worden.

Om ingeschreven te worden: 1<sup>o</sup> In de voorbereidende afdeeling, moet de leerling minstens 12 jaar oud zijn, lezen en schrijven kunnen en de vier eerste regels der rekenkunde kennen. — 2<sup>o</sup> In de nijverheidsafdeeling moet de leerling minstens 14 jaar oud zijn, kunnen lezen en schrijven, rekenkunde, meetkunde meetkundig teekenen oefeningen met regel en passer kennen. — 3<sup>o</sup> In de handelsafdeeling moet de leerling minstens 14 jaar oud zijn, zijne moedertaal grondig bezitten, vlug kunnen rekenen schrijven en lezen.

De bekwaamheid der leerlingen wordt, voor hunne aanvaarding door de zorgen van het bestuur bestatigd.

De lessen voor de voorbereidende en nijverheidsafdeelingen zullen, aanvang nemende op **DINSDAG 13 October**, om 6 ure 's avonds, uitgenomen de lessen van Verwarming en Stoomtuigleiding en deze van de handelsafdeeling, die zullen beginnen op **ZONDAG 18 OCTOBER**, om 8.30 ure voormiddag.

De leerlingen die hunne inschrijvingen vragen, zijn verzocht het trouwboekje hunne ouders mede te brengen of een extract uit hunnen geboortekaart.

Op zelfde dagen en uren zal ook binnen zelfde lokaal ingeschreven worden, voor het bijwonen der Fransche lessen.

Iseghem, 16 September 1914.

**Namens het bestuur der Nijverheidsschool:**

**BIJ BEVEL:**

De Secretaris, De Bestuurder, Burgemeester en Schepenen,  
**A. Werbrouck J. Vercoetere E. Carpentier.**

| Markt van ISEGHEM. 19 Sept. | 12 Sept. 1914           |
|-----------------------------|-------------------------|
| Boter per kilo fr.          | 3,00 a 3,10 2,75 a 2,85 |
| Eieren per 26               | 2,90 a 3,00 2,60 a 2,70 |

### Te koop of te huren.

Eenen **SCHOONEN EIGENDOM**, bestaande uit woonhuizen, fabriek en verdere gerieven, alsook eenige nabijstaande huizen, alles gelegen te Iseghem, Rousselaestraat, zijnde den eigendom van wijlen den Heer Leopold Sintobin. — Voom alle inlichtingen wende men zich tot **A. SINTOBIN-DE BUSSCHERE**, Rousselaestraat, in stad.